

DOI: <https://doi.org/10.30837/EK.2023.025>

Романенков Ю.О.,

*д.т.н., професор, професор кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,*

Харківський національний університет радіоелектроніки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6544-5348>

Полозов М.О.,

здобувач,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7886-7551>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНДУСТРІЙ ТА ІННОВАЦІЙ БІЗНЕСУ

Цифрові технології різноманітним чином перетворюють сучасний світ, впливаючи на всі сфери суспільного життя, зокрема способи ведення бізнесу та взаємодії з ринками. Цифрова трансформація стала ключовим поняттям, що визначає зміну підходів та стратегій у бізнесі з метою використання цифрових технологій для створення нових або модифікації існуючих бізнес-процесів, культури та клієнтського досвіду.

Теоретико-методологічні та практичні аспекти трансформації індустрій та інновацій бізнесу в контексті цифровізації розглядалися в роботах багатьох учених. Так, загальні тенденції цифрових трансформацій в бізнесі та суспільстві досліджувалася такими науковцями, як В.М. Вартанян, Ю.О. Романенков [1], Т.В. Полозова, І.А. Шейко [2], М.Б. Кулинич [3] та інші. Авторка О. О. Шевчук зосереджує увагу на дослідженні процесів діджиталізації у страховій індустрії [4]. Тенденції розвитку сфери праці та зайнятості в умовах цифрової трансформації розглядаються такими авторами, як О.В. Панькова, О.В. Іщенко, О.Ю. Касперович [5]. У роботі [6] І.І. Чизмар надає характеристику впливу цифрової ігрової

індустрії на економіку країни Показники цифрової трансформації міжнародної туристичної індустрії досліджуються М.В. Грабар [7]. Колектив науковців Л.Г. Смоляр, О.І. Іляш, О.О. Трофименко [8] акцентує увагу на формуванні трансформаційних ефектів цифровізації у забезпеченні розвитку промислового виробництва в умовах Індустрії 4.0. І.В. Ткаченко та В.В. Шарко досліджують вплив діджиталізації на рівень конкурентоспроможності підприємства [9]. Питання використання цифрових технологій в освітньому процесі розглядаються у роботах таких авторів, як Г.А. Калашник [10], В.М. Нагаєв, Г.О. Нагаєва, С.В. Кускова [11] та інших. Проте динаміка розвитку цієї проблематики обумовлює необхідність подальшого наукового пошуку.

Як свідчить огляд сучасних наукових джерел, цифрова трансформація передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі аспекти діяльності підприємства. Це може охоплювати автоматизацію виробництва, вдосконалення ланцюга постачання, покращення обслуговування клієнтів, аналіз даних для прийняття управлінських рішень та багато інших аспектів діяльності. Цей процес передбачає глибоку трансформацію всієї структури та культури компанії з метою адаптації до вимог і можливостей цифрового світу.

Цифрова трансформація – це процес використання цифрових технологій для зміни та оптимізації бізнес-процесів, культури підприємства, а також взаємодії з клієнтами та іншими стейкхолдерами. Цифрова трансформація охоплює впровадження нових технологій, вдосконалення існуючих процесів, а також зміну підходів до управління та робочих практик.

До основних аспектів цифрової трансформації можна віднести: використання технологій, зміна бізнес-моделі, оптимізація процесів, культурна зміна, взаємодія з клієнтами, забезпечення кібербезпеки (рис. 1).

Цифрова трансформація дозволяє підприємствам стати більш конкурентоспроможними, адаптивними та готовими до швидких змін у сучасному цифровому середовищі.

Рисунок 1 – Основні аспекти цифрової трансформації

Джерело: сформовано авторами

Важливою складовою цифрової трансформації є зміна корпоративної культури та підходів до роботи. Підприємства мають створювати сприятливе середовище для інновацій та відкритості до нових ідей. Важливо активно залучати працівників до процесу трансформації, надавати їм можливість навчатися та розвивати цифрові навички. На практиці це означає, що компанії мають

інвестувати в навчання свого персоналу, створювати інноваційні команди, які відповідають за впровадження нових цифрових ініціатив, та постійно вдосконалювати свої процеси.

Метою цифрової трансформації є адаптація підприємств до сучасного цифрового середовища, використання передових технологій та зміна способу функціонування для досягнення певних стратегічних цілей. Це може включати в себе поширення ринкової присутності, підвищення якості продуктів або послуг, зменшення витрат, залучення нових клієнтів і збільшення лояльності існуючих.

Основні переваги цифрової трансформації представлені на рис. 2.

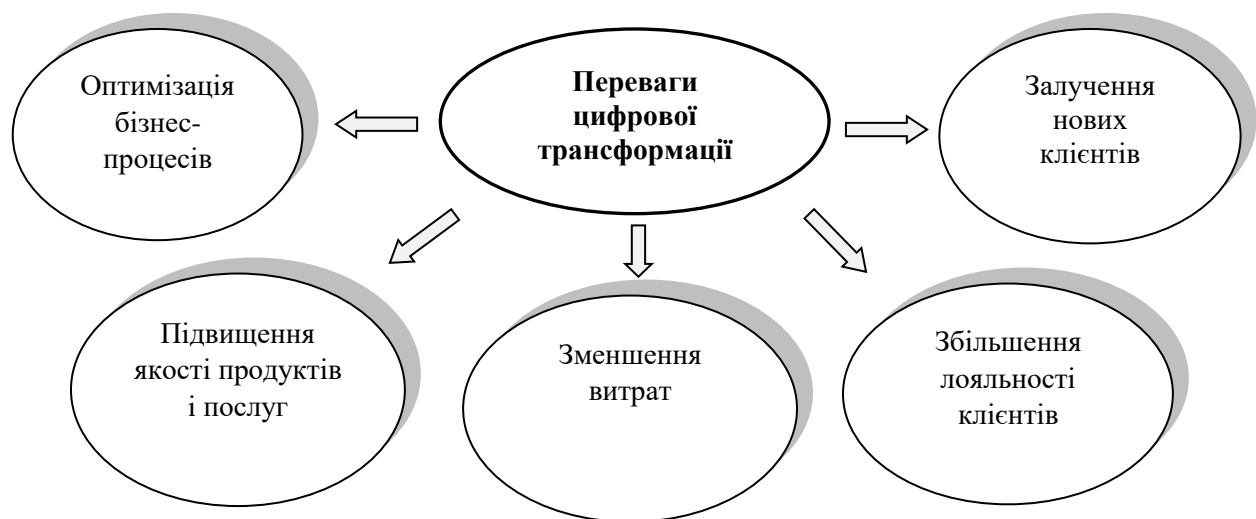

Рисунок 2 – Переваги цифрової трансформації

Джерело: сформовано авторами

Однією із ключових переваг цифрової трансформації є можливість оптимізації бізнес-процесів. Це означає автоматизацію, полегшення та прискорення діяльності підприємств, що сприяє збільшенню продуктивності та зниженню витрат. Наприклад, впровадження цифрових систем управління ланцюгом постачання може дозволити підприємствам знизити запаси та оптимізувати витрати на логістику.

Цифрова трансформація дозволяє підприємствам удосконалювати свої продукти та послуги. Вона дає можливість збирати та аналізувати величезні обсяги даних, щоб розробляти продукти, які відповідають потребам та бажанням клієнтів. Наприклад, в галузі медицини цифрові технології дозволяють вдосконалити процеси діагностики та лікування, що покращує якість медичного обслуговування.

Цифрова трансформація може сприяти зниженню витрат завдяки автоматизації та ефективнішому використанню ресурсів. Наприклад, впровадження ефективних програмних рішень для обліку та управління фінансами дозволяє підприємствам виявляти та усувати зайві витрати.

Завдяки цифровій трансформації підприємства можуть створювати нові канали зв'язку з клієнтами та розширювати свою ринкову присутність. Наприклад, наявність онлайн-продажів, соціальних медіа та інших цифрових платформ дозволяє привертати нових клієнтів та розширювати аудиторію.

За допомогою цифрових інструментів підприємства можуть створювати персоналізовані пропозиції та послуги для клієнтів, що збільшує їхню лояльність. Це дозволяє створити тривалі та взаємовигідні відносини з клієнтами.

Цифровий вплив на ринки має прояв у різних аспектах сучасної економіки. Однією з очевидних трансформацій є зміна споживчої поведінки. Інтернет і мобільні технології дозволяють споживачам здійснювати покупки онлайн, перевіряти відгуки, порівнювати ціни та отримувати персоналізовані рекомендації. Це змушує підприємства адаптуватися до нових очікувань клієнтів та надавати зручний інтернет-досвід для споживачів.

Цифрова економіка суттєво змінює традиційні бізнес-процеси. При досягненні високого рівня цифрової трансформації в економіці відбувається кардинальна перебудова виробничих відносин між учасниками, що приводить до

об'єднання виробництва і послуг в єдину цифрову систему (кіберфізичну). У цій системі всі компоненти економічної структури існують одночасно у фізичній формі як об'єкти, продукти та процеси, а також у цифровій формі у вигляді їхніх математичних моделей. Вони взаємодіють між собою в режимі, наближеному до реального часу, моделюють реальні процеси та передбачають майбутні стани, забезпечуючи постійну оптимізацію всієї системи.

Фінтех, або фінансові технології, є іншим прикладом цифрового впливу на ринки. Вони дозволяють платити, інвестувати та управляти фінансами через мобільні додатки та онлайн-платформи, обходячи традиційні банки та фінансових посередників.

Цифровізація також впливає на бізнес-моделі підприємств. Так, багато підприємств переходять до моделі підписки, де клієнти платять за постійний доступ до послуг або продуктів. Це забезпечує стабільний дохід та підвищує лояльність клієнтів. Прикладами такого підходу є платформи для стрімінгу відео та аудіо, хмарні сервіси для зберігання даних та інші послуги.

Цифрова трансформація стала ключовим поняттям у світі бізнесу, і вона передбачає використання сучасних цифрових технологій для досягнення конкурентних переваг та оптимізації бізнес-процесів. Одним з основних завдань цифрової трансформації є створення інноваційних рішень та зміна способів, якими компанії ведуть бізнес. Нижче наведено приклади платформ, які змінили традиційні галузі та створили нові можливості для підприємців та споживачів:

– Netflix є ідеальним прикладом платформи для стрімінгу відео, яка вирвалася за межі традиційної індустрії телебачення та кіно. Ця платформа дозволяє користувачам дивитися фільми та серіали в будь-який зручний для них час через Інтернет. Однак Netflix не лише надає доступ до вмісту, а й активно

інвестує у створення власних оригінальних контентів, що забезпечує унікальний досвід для аудиторії та створює нові можливості для творців контенту;

– Airbnb перетворив галузь гостинності, створивши платформу для подорожуючих, що дозволяє знаходити та бронювати помешкання від приватних осіб. Це дозволяє подорожуючим знайти унікальні місця для перебування та власникам заробляти на своїх вільних просторах. Airbnb відкрила нові можливості для тимчасового проживання та стала конкурентоспроможною альтернативою готелям;

– Uber перевернув індустрію перевезень, створивши мобільну платформу для замовлення автомобілів з водіями. Користувачі можуть легко знайти та замовити транспорт за допомогою мобільного додатку, а водії можуть працювати самостійно. Ця платформа дозволила розширити доступність транспорту та зручність для користувачів, а також створила нові можливості для водіїв;

– Etsy – це платформа для ручної роботи та унікальних товарів, яка дала можливість художникам, ремісникам та маленьким підприємствам продавати свої вироби через Інтернет та привертати клієнтів з усього світу. Etsy надала можливість творцям виводити свої вироби на міжнародний ринок та заробляти на своїх навичках та талантах.

Наведені приклади демонструють, як цифрова трансформація може створювати нові можливості для бізнесу та споживачів, руйнуючи традиційні моделі бізнесу та створюючи шлях для інновацій та зростання. Використання цифрових технологій дозволяє компаніям переосмислити свої бізнес-процеси та стратегії, а також створювати інноваційні платформи для забезпечення нових потреб і бажань споживачів.

Цифрові інновації, включаючи ті, що були описані вище, впливають на різні сфери, зокрема:

– нові можливості для бізнесу (виникнення широкого спектру нових можливостей для підприємств у контексті економіки знань);

– зростаючий потенціал для створення бізнес-цінностей (збільшений потенціал створення нових цінностей для компаній та ринків, що виникає внаслідок цифрових інновацій);

– трансформація процесів в галузях (зміна виробничих і бізнес-процесів у цілих галузях, яка стає можливою завдяки інноваційним перетворенням виробництва та організацій).

Зазначені фактори свідчать про широкий вплив цифрових інновацій на бізнесове середовище, створюючи нові можливості, підвищуючи конкурентоспроможність та сприяючи трансформації в різних секторах економіки.

Країни розуміють важливість цифрової трансформації для стимулювання розвитку економіки та забезпечення конкурентоспроможності своїх підприємств. Вони активно підтримують розвиток цифрових технологій та їх застосування в бізнесі з метою створення нових можливостей для підприємств, оптимізації бізнес-процесів та стимулювання інновацій. У цьому контексті проводяться заходи щодо створення нових можливостей для підприємств, прискорення цифрової трансформації власних бізнес-ландшафтів, стимулювання створення нових бізнес-моделей, удосконалення бізнес-аналітики щодо взаємодії з клієнтами та підвищення темпів зростання та створення робочих місць. Усі ці заходи спрямовані на стимулювання і підтримку цифрової трансформації, оскільки вони вважаються ключовими для забезпечення конкурентоспроможності країни, росту економіки та забезпечення сталого розвитку.

Для досягнення успіху у сучасному бізнес-середовищі підприємства мають бути готовими до постійних змін і навчання. Вони повинні активно вивчати і

використовувати нові цифрові рішення, а також надавати пріоритет персоналізації та задоволенню потреб споживачів.

Таким чином, цифрова трансформація всіх індустрій відкриває безмежні можливості для розвитку бізнесу, але вимагає від підприємств гнучкості, відкритості до змін і постійного прагнення до інновацій. Ті, хто візьме на озброєння ці нові можливості, зможуть стати лідерами на цифровому ринку і забезпечити успішне майбутнє для свого бізнесу.

Перелік джерел посилання

1. Vartanian V., Romanenkov Yu., Pronchakov Yu., Zieiniiev T. Information Technology of Rational Resource Allocation in the System of Business Processes of the Organization. *Innovative Technologies and Scientific Solutions for Industries*. 2017. № 2 (2). PP. 12-22.

2. Polozova T., Sheiko I. Trends of Digitalization Process In Ukraine. *Baltic Rim Economies*. 2021. ISSUE # 4. 29.11.2019. URL: <https://sites.utu.fi/bre/trends-of-digitalization-process-in-ukraine/>.

3. Кулинич М. Б. Цифрова трансформація вітчизняних підприємств в сучасних умовах. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (89). С. 8-15.

4. Шевчук О. О. Цифрова трансформація у страховій індустрії. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 1. С. 29-34.

5. Панькова О. В., Іщенко О. В., Касперович О. Ю. Сфера праці та зайнятість в умовах цифрової трансформації: пріоритети для України в контексті глобальних трендів і становлення Індустрії 4.0. *Економіка промисловості*. 2020. № 2. С. 133-160.

6. Чизмар І. І. Генезис трансформації економіки на основі цифрової ігрової індустрії. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_11_87.

7. Грабар М. В. Основні показники цифрової трансформації міжнародної туристичної індустрії. *Проблеми економіки*. 2021. № 3. С. 10-15.

8. Смоляр Л. Г., Іляш О. І., Трофименко О. О. Трансформаційні ефекти цифровізації у забезпеченні розвитку промислового виробництва в умовах Індустрії 4.0. *Підприємництво та інновації*. 2021. Вип. 21. С. 24-30.

9. Ткаченко І. В., Шарко В. В. Конкурентоспроможність підприємства в умовах цифрової економіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 1. С. 43-48.

10. Калашник Г. А. Використання інформаційно-цифрових технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх авіаційних фахівців при викладанні спеціальних дисциплін. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2022. № 1. С. 28-34.

11. Нагаєв В. М., Нагаєва Г. О., Кускова С. В. Цифровізація освітніх ресурсів у процесі дистанційної підготовки фахівців економічного профілю. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 1. С. 56-64.